

2

TW

TRZECIA WIADOMOŚĆ

•

TOWARZYSTWIE NAUKOWÉM

PRZY

SZKOLE WOJEWÓDZKIÉY PŁOCKIÉY.

W ROKU 1825.

Trzecia wiadomość o postępie Towarzystwa Naukowego od 10 Czerwca w 1822 roku, do 20 Lipca w 1823.

1. Skład Towarzystwa.

Do względnej opieki, iakię Towarzystwo łaskawych skutków doznaie i spodziewa się ieszcze, od Członków Komissyi Rządowej Wyznań Religijnych i Oświeceni Publicznego, od pierwszych Urzędników i Obywateli w Woiewództwie, i od Mężów zaproszonych z Towarzystwa Przyjaciół Nauk i z Uniwersytetu Warszawskiego, znaleźliśmy sposobność pozyskać wsparcie nowe wrozące korzyści, kiedy Xiążę NAMIESTNIK KRÓLEWSKI, w czasie bytności swojej w Płocku, odbierając uprzedymie, złożone sobie Ustawy i Rapporta Towarzystwa, Opiekę jego przyjąć raczył.

Dla utrzymania czynności Towarzystwa, a gdyby nawet można dla przybliżenia skutku jego zamiarów zaproszeni zostali na Czynnych Członków.

X. *Jasński Woyciech* Kanonik Katedralny Kujawsko-Kaliski.

Dębowski Ignacy Członek Towarzystwa Rolniczego.

X. *Soczkiwicz* Dyrektor Seminarjum Xięży Missyonarzy w Płocku.

W zmianie Komissarza Obwodu Ostrotęckiego, zamieniliśmy także w tym Obwodzie Członka Korespondenta.

Nie wspominaemy tu już odmian, w Zgromadzeniu Nauczycielskiem Szkoły Płockiej, w której uczący mają wstęp z Urzędu do Towarzystwa, a jako Osoby poświęcone Naukom, przyczyniają się do jego wzrostu ile tylko któremu okoliczności pozwolą.

Dodać tu wreszcie potrzeba uwagę, że w ciągu zeszłego roku, nikt przez śmierć nie ubył Towarzystwu, oddalenie iednak z okolic

naszych, usuwając Członków Czynnych od możności przykładania się do działań Towarzystwa, pomiędzy rzetelne straty liczyć należy.

2. Czynności dopełnione i dalsze zamiary Towarzystwa.

Ażeby ułatwić i rozszerzyć działania Towarzystwa do początkowych ustaw, następującą przydano uchwałę:

Naprzód, nieodstępując głównego zamiaru zbierania Opisu Woiewództwa Płockiego, Towarzystwo od Członków swoich z wdzięcznością przyjmować będzie każdą rozprawę, każdą literacką robotę, jaką kto złożyć w nim zechce. Takie roboty na obradzie przyjęte, w uroczystych posiedzeniach Towarzystwa czytane być mogą, z wyłączeniem jednak treści którychby Cenzura nieprzyjmowała i wszystkich pism polemicznych.

Powtórę, W miejscu miesięcznych dotąd obrad, które utrudzać mogły Członków mniej czasu mających, a do czynności Towarzystwa okazały się niedostatecznymi, będą w roku cztery ogólne Obrady. Oprócz tego w każdą Niedzielę po południu Członkowie Towarzystwa zchodzić się mogą, dla ułatwiania wypadających okoliczności, albo też dla wzajemnego udzielania sobie prac literackich. — Uroczyste posiedzenie Publiczne będzie zawsze w dniu 19 Marca każdego roku. Na posiedzenia zaś kwartalne przeznaczone zostały, pierwsze Niedziele w miesiącach Marcu, Lipcu i Październiku, a Niedziela przedostatnia w Grudniu.

Przecie, do Prezydowania w Obradach kwartalnych zaproszony został Członek i Opiekun Towarzystwa X. *Oficyał Pleiewski Suffragan Nominat*, jako Wice Prezes Towarzystwa, w przypadku zaś zatrudnień niepozwalających temu Prałatowi przybywać na Obradę, do-

tychczasowy Zastępca Prezesa Komisarz Emeryt Brzozowski, ciąglej pomocy Towarzystwu nieodmawia nigdy.

Jeżeli schadzki Niedzielne iakby sobie życzyć należało upowszechnione zostaną, i czynność Towarzystwa sporzedy poydzie i Osoby roskosz w Nauce znajdujące przez udzielanie sobie wzajemnie plodów literackich, nie małą znajdować mogą przyiemność, niepospolitą mieć będą korzyść.

Uwaga także z doświadczenia wyciągnięta doradziła nie sam tylko Opis Woiewództwa mieć na celu, ale każdą literacką przyjmować praę. Odtąd więc czynności Towarzystwa dwa oddziały mieć będą, to iest: opisu *Woiewództwa Płockiego* i *dziel literackich albo Naukowych*.

Co do OPISU WOIEWÓDZTWA PŁOCKIEGO, to w upłynionym roku zrobiono:

1. Czyny Towarzystwa Członek Jan Bromirski Assessor Nadlesny ułożył Opis Statystyczny Woiewództwa. Wyjętek z tego dzieła o produktach *Woiewództwa Płockiego* i o *przemysle tego mieszkańców*, odczytał na Publicznym Posiedzeniu.

2. Członek Czyny Towarzystwa Prokurator Gawarecki, przysposabiający się do drugiey edycyi dawniey wydaney *Opisu Płocka*, podał do druku *Opis Ziemi Wyszogrodzkiey*.

3. Członek Korespondent Komisarz Obwodu Przasnyskiego Michał Kisielnicki, złożył *Obraz Statystyczny Obwodu swiego*.

4. Członek Czyny Professor Borowicz odczytał na Publicznym posiedzeniu zebrane przez siebie *Opisanie miast w Obwodzie Płockim*.

Z opisów mieysc w których Uczniowie Wakacye przepędzali, jeden tylko znalazł się godny wspomnienia *Opis Zielony, w Obwodzie Mławskim*, przez Ignacego Kisielnickiego Ucznia klasy III.

Odezwa Towarzystwa do mieszkańców Woiewództwa, w zesłym roku wydana, a teraz przez Czei godnych Rządzców Parafii wszystkim

udzieleną, otrzyma zapewne porządany skutek; przyłączyliśmy do téj odezwy treść wiadomości iakich Towarzystwo potrzebuie; a ieszcze życzymy sobie podać tabelłę ułatwiającą zebranie i opis potrzebnych rzeczy, ieżeli tylko znajdziemy stosowny do tego fundusz.

Znacznieby takżę pomogło Towarzystwu zwiedzanie miejsc wszystkich; a przynajmniey celniéyszych w Woiewództwie, przez Członków Towarzystwa. Niemamy do tego sposobności, ieszcze niezna-
leźliśmy wśród nas *Święcickiego* Pisarza Ziemi Nurskiéy, który obcho-
dząc rodzinną krainę, zebrał *Topografią Mazowsza*, dzieło w wieku
XVI. przypisane *Stanisławowi Żubieńskiemu* Biskupowi Płockiemu.

Co do ZATRUDNIEN LITERACKICH, do których przybydź ieszcze mogą prace w przedmiotach Nauk lub kunsztów, dotąd poświęcone były Towarzystwu następujące pisma:

1. Członek Czynny *Dębowski* Pótkownik, wygotował rozprawę o zmianie Obyczajów w Narodach i o sposobie do ich poprawy. — Janc ieszcze dzieła swoje przyrzeka odczytywać Członkom Towarzystwa, którzy się zbierać będą na schadzki Niedzielne.

2. Członek Czynny *Sędzia Glass*, z dzieła Filozoficznego nad którym pracuje, odczytał na Posiedzeniu publiczném, *myśli o wychowaniu dzieci*.

3. Członek Towarzystwa *Chomiński* złożył mowę, mianą na pogrzebie kolegi naszego *Zielińskiego*.

4. Członek Towarzystwa *Rutkowski* był Prezes Rady Departamentowéy, niemogąc przybydź do odczytania na publiczném Posiedzeniu dawniey złożonéy rozprawy o *Edukacyi płci Żeńskiéy*, przysłał Towarzystwu cztery Tomy w rękopisimie dzieła: *Dissertationes Philosophicae, complectentes cursum Logicae, Methaphicae et Theologiae Naturalis*.

5. Członek Towarzystwa *Professor Żdzarski*, wydający w dwóch Tomach Pisma Póetyckie, odczytał na Publiczném posiedzeniu wyjątki z oryginalnéj Tragedyi swoiéj.

6. Członek Towarzystwa *Morykoni*, zaczął czytać i dalej na schadz-
kach Niedzielných ma zamiar czytywać różne rękopisma.

Zakończymy obraz działań Towarzystwa, dopełnieniem wiadomości, o pomniku *Stanisława Kostki Hrabiego Potockiego*, któryśmy wznieśli w przeszloroczném Uroczystości Świętego Józefa — Dla przekonania się jakie istotnie dzieła pomnik nasz składać mają, pisano do Opiekuna Towarzystwa *Płockich Sekretarza Senatu Niemcewicza*, a w uprzejmém odpowiedzi otrzymaliśmy zapewnienie, że dzieła *Stanisława Potockiego* własne, już w zupełnym komplecie zebrane posiadamy. — Do dzieł zaś zawierających jaką bądź pamiątkę Męża, którego pomnik zbieramy, raczył nam piszący z Wilanowa Przyjaciel Jego, przysłać własne dzieła swoje, *Historję Zygmunta III.* i trzy pierwsze *Tomy Pamiętników o dawnéj Polsce*.

Pomnożyły także zbiór xiąg w pomniku naszym dary następujące; — *Łazniewski* Uczeń Klasy I. złożył *Gazety Narodowéj i Obcég* z r. 1792 Tom jeden. — *Goszczyński* Uczeń Klasy III. *Dyaryusz Seymu* z roku 1818 Tom pierwszy. *Borkowski* Członek Towarzystwa Naukowego, drugi oddział *Pomników Królów Polskich w Krakowie*.

Widzimy przeto że chociaż posiadamy wszystkie dzieła sławnéj pamięci *Potockiego*, dzieł z życiem tego Męża stęczność mających wieleby jeszcze przyzbierać można; a nadto pomnik nasz potrzebowalby popiersia Osoby, którój pamięć wdzięczną zachować chcemy, ale na to dotąd zbywa funduszu:

G. 9678